

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

TISKOVÁ ZPRÁVA

3. 3. 2021

Více najdete na www.nkp.cz a www.klementinum.cz <Pro novináře>

Unikátní objev rukopisu v Národní knihovně

Praha, Klementinum: Digitalizace rukopisů uložených v trezorech Národní knihovny České republiky přinesla unikátní objev. Kodex z 15. století v sobě ukrývá vzácný fragment šesti dvojhlasých skladeb, zkomponovaných ve 13. století v okruhu pařížské katedrály Notre-Dame. Jde o nález, který významně dokreslí obraz dějin evropské středověké hudby.

V jednom z rukopisů z fondu Národní knihovny, jejichž digitalizáty byly v poslední době publikovány na portálu digitální knihovny Manuscriptorium.com, se podařilo identifikovat zlomky polyfonních skladeb z repertoáru, který vznikl v prostředí nově postavené gotické katedrály Notre-Dame v Paříži ve vrcholném středověku. Tento repertoár zahrnoval skladby komponované pro dva až čtyři hlasy, které poprvé v historii evropské hudby pracovaly s pravidelným rytmem, notovým zápisem. Jejich provádění vyžadovalo špičkové interprety.

Důkazem o jedinečnosti tohoto objevu je fakt, že se do dnešní doby dochovaly pouze tři obdobné rukopisy ze 13. století a několik drobných fragmentů. První dva kodexy jsou uloženy v knihovně ve Wolfenbüttelu, z nichž první byl sepsán kolem roku 1230 pro katedrálu v St Andrews ve Skotsku, a druhý pochází z poloviny 13. století pravděpodobně z Paříže. Třetí rukopis je dnes uložen ve Florencii a byl podle posledních spekulací pořízen na objednávku Ludvíka Svatého pro pařížskou Sainte Chapelle roku 1248.

Nejedná se o kompletní polyfonní skladby, ale pouze o její fragmenty, konkrétně o dva dvojlisty, které byly vevázány do rukopisu z 15. století (signatura NK Praha V E 15). Původní hudební kodex byl s největší pravděpodobností sepsán rovněž v Paříži, jak a kdy se dostal do Čech, však bude teprve potřeba vysvětlit. Tento, dnes velmi vzácný notovaný rukopis byl v pozdním středověku použit coby materiál na vazbu knihy pro člena pražské univerzity. „V tehdejší době šlo o běžný jev, že byly staré a nepotřebné rukopisy využívány pro výrobu vazeb aktuálních knih. Tento náš rukopis z 15. století obsahuje v pozdním středověku oblíbený a rozšířený spis o zemědělství italského učenice Petra de Crescentiis nazývaný *Ruralia commoda*,“ doplňuje Mgr. Jan Vojtíšek, vedoucí Oddělení rukopisů a starých tisků.

„Význam tohoto objevu pro hudbu středověkých Čech a Evropy je nedocenitelný. Pro české dějiny se jedná o první skutečný doklad této hudby vůbec. Možný raný kontakt Čech s touto hudbou vnáší zcela nové světlo na hudební kulturu v době posledních Přemyslovců a z pohledu tohoto repertoáru bude nutno znovu studovat a přehodnotit hudební doklady z první poloviny 14. století,“ k objevu říká docentka Hana Vlhová-Wörner.

Pohled na nejstarší dějiny hudby v Čechách bude tedy potřeba v následujících letech zásadně přeformulovat.

Na zlomky upozornil v polovině února letošního roku Dominique Gatté ze Štrasburku, který se systematicky věnuje evidenci fragmentů v nově digitalizovaných rukopisech z evropských fondů. Studia fragmentů se okamžitě ujali členové projektu Staré mýty, nová fakta: české země v centru hudebního dění 15. století (projekt GAČR-EXPRO, www.smnf.cz), pro které nález přináší cenný materiál k pochopení hudební kultury husitských Čech v celé její šíři, tedy i z pohledu "skartace" starého, a tedy již nepotřebného zpěvního materiálu.

Vědecké zpracování zlomků bude tak probíhat ve spolupráci Oddělení rukopisů a starých tisků NK ČR a Masarykova ústavu a Archivu Akademie věd ČR a Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Karlovy univerzity. Bádání se zaměří na studium fragmentů a jejich co nejpřesnější dataci, na okolnosti jejich použití jako vazebního materiálu, a konečně na možné scénáře cesty rukopisu s organy z Paříže do Čech a s tím související identifikaci instituce, ve které se tento repertoár mohl pěstovat. Při

zodpovězení těchto otázek bude možné využít hluboké znalosti hudby doktora Jana Ciglbauera v pražském univerzitním prostředí a navázat na studium recepce francouzského repertoáru v liturgii pražské diecéze, kterou se dlouhodobě zabývá docentka Hana Vlhová-Wörner.

[Digitální verzi a popis rukopisu](#) naleznete v digitální knihovně Manuscriptorium.com.

Kontakty pro zodpovězení případných otázek a dojednání rozhovorů k tomuto tématu:

Mgr. Jan Vojtíšek
vedoucí Oddělení rukopisů a starých tisků NK ČR
Email: jan.vojtisek@nkp.cz
GSM: +420 723 069 221

doc. PhDr. Hana Vlhová-Wörner, Ph.D.
vlhova@mua.cas.cz
mobil: 605 505 280

